

הדר פרק ששי עירובין

סד.

עין משפט נר מצוה

בז א ב מיי פ"ב מהל' עירובין הלכה י' טו"ט ע"ב א"ח ס' שפ"ב סעף יא יב: בז ג טו"ט ע"ב סעף טז: יד ז מיי פ"א מהלכות ביטול מקדש הלכה ג סגנון לפרק ט טו"ט ע"ב י"ד סגנון רמב"ם סעף י' בהג"ה יח ה מיי פ"ד מהל' תפלה הלכה ז סגנון לפרק ט טו"ט ע"ב ס' זט סעף א ויבדק אלפס נכסות פקח ה דף טו: ובג"ש ע"ב סגנון ט: *

רבינו חננאל

אם כן ביטול תורת עירוב מאותו מבר, וא' ליה דמערבי יאמר עירוב מועיל במקום גרי, דמכריזן בשביל שלא רצה להשכיר, וכי אכרזתא לדרדקי. אלא אמר רבא גיזיל חד מינייהו ויתקרב לההוא גזי ונישול מיניה, גנותיב מידי בביתיה, דהוה ליה שכירו ולקטו, ואמר רב יהודה אמר אפילו שכירו ואפילו לקטו נותן עירובו ודין, ואם יש לו חמשה שכירי ולקטו, נותן אחד מתוך דווי, כי לא אמרו שכירו ולקטו להחמיר כמא מעליא, אמר רב חנן אמר רב יהודה אמר רביעית השתהה רביעית אל יורה, אמר רב חנן לאו מעליא הא שמעתא דאנא כמה לא שתינא רביעית דחמרא לא צילא דעתא, א"ל רבה והא כל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה מאבד הונה של תורה, שנאמר ורועה וזנות יאבד הון ויאבד הונה של תורה, א"ל הרדי בי, אמר רב הונא שתיי אל יתפול ואם התפלל תפלתו ואם התפלל תפלתו תועבה, רבה בר שימי תועבה, א"ל רבי ירמיה אמר, לא נפטר אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך וזכרו, פתח חד ואמר המחזיק בבכסי גר מה יעשה ויתקיימו בידו, יקח מתוך ספר תורה, ואפי'

מכא שהציטול יועיל לכולן כשנים הדריס צבית אחד שא"כ אין כאן ציטול כלל שכמו שמתחילה היתה רשות לכולן ה"נ תהא עתה לכולן והרי הם כבתחילה מרובין במקום נכרים * ועוד דבהדיא אמר (א) דא"ר דבטל לכל אחד מאותן שעירצו למאן דאית ליה לעיל בעין רעה

מבטל ואידך נמי מודה שא"כ פירש צדיק לאחרים אע"פ שעירצו עם זה שצטול לו ווא"ת כיון שעל ידי עירוב שהניחו כל החצירות יחד היה מתיר לכולן הא דפריך רבא א"כ ציטלת תורת עירוב מאותו מצוי ומשני דמערבי מעיקרא נמי דווקא ע"י עירוב היה מתיר כדי לעשות תקנה לכולן שהיה מוציא כלי בתימן למצוי כדפרישית וי"ל דרצא סבד שצא להמיר כלים ששצמו צבית היחיד בלא עירוב החצירות ולא היה יודע שפתוחות זו לזו ולפי מה שהיה סבור שלא היו פתוחות זו לזו מה שהיה מקשה ציטלת תורת עירוב מאותו מצוי ציטוף מיירי דקרי ליה עירוב:

אם כן ביטול תורת עירוב מאותו מבר. אומר ר"י שצא מעשה לפני רש"י בחופה אחת ששכחו ולא עירצו והוצרכו להוציא מצבת לבית והמיר להם ע"י שציטלו רשותם לבתח אומר ר"י דאם יועיל ציטול מצבת לבית א"כ יא ימוטרין כולן לטלטל מנו לזו גם אומן שציטלו להם שאע"פ שהמבטל רשות חצירו אסור להוציא מצבתו לחצר התם הוא שיש להם חלק בחצר ונראה כחזור ומחזיק ברשותו אפי' למ"ד לעיל בפ"ב (דף טו.) רשות ציטול אצל הכא כשציטלו כל השכונות רשותם לבתח חוליה דאין דומה כלל כחזור ומחזיק ברשותו כשמתלטל מצבתו לבית חצירו ולא דמי למוציא מצבתו לחצר שיש לו בחצר חלק וכיון דמישטרו כולוהו על ידי ציטול אין לציטול להועיל כאן דא"כ ציטלת תורת עירוב מאותו מצוי שלא יחשו לעשות עוד עירוב כיון דמישטרו כולוהו ציטול ומיהו

אור"י דאם יש חדרים צבית יכול לבטל כל הצבת בלא החדרים שהיא עכשיו אסור להוציא מן החדר לבית כמו מצבת לחצר ואין צריך לשמואל דלמחר לקמן (דף טו:) אין ציטול רשות מחצר לחצר ה"ה מצבת לבית דהא תשמעתינה לחוד (ב) ומיהו כר"י קי"ל ונראה דאין ראיה מכאן לחלוף על הוראת רש"י דשפיר דמי דחזור צו מצטולו כשנטל כליו והכניסם לתוך בית חצירו וחזר והחזירם לביתו שהיא רשות המיוחדת לו נראה כחזור צו מצטולו וכוון שפסדו דבצר לא ציטלת תורת עירוב ור"ת היה מדקדק מהא דלפליגי ר"י ושמואל לענין ציטול רשות מחצר לחצר ולענין ציטול רשות בחורבה משמע דמצבת לבית אסור לכ"ע מדלא חזרו ר"י ודפרישית שאם התרת תמיר לכולן וכיון דשרית לכולוהו יצא לנטול בלא ציטול ועוד הביא ראייה מההוא יוקא דלקמן (דף טו:) דאשתפך חמימיה שהסיר לומר לנכרי לתימית ליה חמין מנו ציתיה (דרבא) [ג"ל דרבה] אע"ג דלא עירצו מדלא מנאו תקנה בענין אחר ואמאי ליבטלו כולוהו רשותיהו לההוא ציתא דהוה ציה מיעוק דמסתמא כר"י סבירא לכו דלמחר יש ציטול רשות מחצר לחצר דלמחר רבא שבעהו ששמעתא אנא כר"י סבירא לי אלא דאפי' ר"י מודה דאין ציטול רשות מצבת לבית ואומר ר"י דאין משם ראיה דעל כרחק הוה התם חצירות ומצוי כדאמרין התם והא לא עירצו והא לא שיתפנו והיו יכולין להציא חמין ע"י ציטול דרך חצירות ומצוי לבית שהיה צו קטן ומה שלא עשו כן משום שלא היו צעלים התם:

שתיה רביעית יין א"י יורה. יש ספרים שכתבו בהן אל יתפלל ולא יתכן כלל דא"כ מאי קאמר רב נחמן לא מעליא הא שמעתא דהא אנא [כלן] כמה דלא שתינא רביעית לא צילא דעתאי מה ענין צילתא אצל תפלה אלא אל יורה גרסינן ברוב ספרים וכן אמר ר"י ווא"ת ומאי קאמר ר"י לא מעליא הא שמעתתא הא פלוגתא דתנאי היא בצריכות צפרק אמרו לו (דף יג:) כדדריש התם ולהבדיל ולהורות ואיין ושכר אל תשת קאי דמוקמינן ליה התם דביעיית ועוד קשה דהא ר"י גופיה קאמר לקמן בשמעתין דרך מיל ושינה כל שהוא מפנין את היין כששתה רביעית ש"מ דאסור ומיהו הישא איכא לאוקומא כגון דלא רצה ציה מנא ובהכא דרמא ציה מיא כר"א בצריכות (דף יג:) (ב) (דמנן) התם ר"א אומר אס נתן לתוכו מים כל שהוא פטור ורצ נמי פסיק התם הלכה כר"א אצל מ"מ קשיא דלא הוה ליה למימר לא מעליא הא שמעתא כיון דאיכא רבנן דפליגי עליה דר"א התם ואסרי אע"פ שנתן צו מים: **שיבוך א"י יתפלא ואם התפלא תועבה.** ולא ילא כיון שאינו יכול לדבר לפני המלך וצריך לחזור ולהתפלל וכן הוה דברכות (דף יג:) (ב) שהיה מתפלל ונמצא צואה כנגדו דמסיק כיון שחטא אע"פ שהתפלל תפלתו תועבה וצריך לחזור ולהתפלל וצ"ע אם יש להשוות ברכות לתפלה לענין צואה ושיבוך וע"כ לאו לכל מילי דמיין דהא שתיי אל יתפלל עד שיפגי יינו ואפי' ציין מזוג אל יתפלל ביותר מרביעיית ואפי' ר"א דכרימות (דף יג:) לא שרי ציותר מרביעיית ואפי' לענין הוראה כדאמרין התם ופשיטא דשתיי מצינן ברכת המזון וכל הברכות כולן כדאמי צירושלמי דברכות דמפיך ליה מואכלת ושבעת וברכת ואפי' מדומדמ ומיהו משום מי גרלים משתק דא"כ לחזור ולנכר אפי' א"ת דמשוינן ברכות לתפלה כצואה מניח ומי גרלים לא חמירי כמו צואה דהא אומר בסוף פ' מי שמתו (ברכות דף סה.) לא אסרה תורה אלא כנגד עמוד בלבד הא נפול לארעא שרי ורבנן הוה גזרו צהו וכי גזרו צהו בודאן אצל צסקפן לא גזרו צהו רבנן: שכוון

דמערבי. ציניהן אף על גב דלא מהני: **דמרוזין.** הווי יודעין שאין עירובנו מועיל כלום ואין לנו מוציאין מחצרותינו למצוי ומה שאנו מטלטלין בבתוכו בשביל שרה"י היא: אכרזתא לדרדקי, וכי הכרזה זו מועיל לדורות הבאים שיכירו אותן מטלטלין כאן ולא שמעו בהכרזה: **ליקריב נציה.** ישתדל עם הנכרי עד שיהא ארובה וישאיל לו הנכרי מקום לחצירו ולתנומי ציה מידי דכיון דהשתא דייר ישראל בחצר הנכרי הוה ליה האי ישראל כשכירו ולקטו של נכרי: ואמר רב יהודה אפילו שכירו ולקטו. של נכרי אס ישראל הוא נותן עירובו עם ציי מצוי ודין. שכיר לעבודת כל השנה ולקטו ליתום הקליר האסוי: פיו **ס.** צבית הנכרי: **חמשה שכירים ולקטיו.** דרין בחדרים ובעליות שאילו היתה רשות שלהן היו צריכין לתת כולן בעירוב דמתן צממיתין(א) ומודין בזמן שמקמתן שרויין בחדרים כו' והשתא דרשותא דנכרי (ג) מהו לתת כולן בעירוב אס שכן האחד ולא נתן אסר על ציי מצוי מי אמרין (ג) כי היכי דשוניהו ליה לשכיר וללקטו כבעלים להקל ולהמיר עירובו צממיו זה הווי נמי צעלים להמיר או דלמא לקולא שויניהו רבנן כבעלים אצל לחומרא לא דכל בעירובין להקל והני ערמה דאפי' לאו דידעה היא: **מאי ערמה אמר מר הכי.** זו נאה זו אינה נאה (ד) (ה) סוטה. כבודה של תורה וסופה להשתכח ממנו: **רועה ונוט.** נוטריקון זו נאה וארענה ואעסוק צה כדי שמתקיים צדי: **דרי צי.** לא אוקיף עוד: **תמחוק בנכסי הגר.** מידי דתמייה היא ותוהי צה אינשי לפי שצאו לו בלא יגיעה לפיכך אין מתקיימין אס לא על ידי מנחה: **יקח נפס"ס.** במקנתם ובשכר אלו יתקיימו האחרים צידו: בעל

שיבוך שתוי כל שיבוך יכול לדבר לפני המלך פתח אידך ואמר המחזיק בבכסי הגר מה יעשה ויתקיימו בידו יקח בהן ספר תורה אמר רב ששת אפילו

גליון הש"ס
נב' אפילו שכירו ואפילו לקטו נותן עירובו ודין. ע"י לקמן דף ע ע"א מוספי ד"ה יורה מהו ציטול ולקמן דף ע"ב ע"א מוס' ד"ה ומודין: שם אמר ליה הרדי בי: צ"מ דף סה ע"א: שם שיבוך אל יתפלא. ע"י נכסות דף לא ע"א: תוס' ד"ה אפילו בשליו רשותיכו וכו' ועוד דבהרי"א אמר. לעיל דף טו ע"ב:

(א) כמותו י"י מיר לת. ועי' מוס' סנהדרין מב. ד"ה העוסקים(ג) [נמשלי פירש רש"י שאין זנות במקרא מלא אלף זה בלבד לקי דרשו ק"ן, א] גי' ע"י דרבה בר שמונן, ד' [ג"ל מדיפתח], ה) ברכות לא. ע"ש ג"ל מדי בר בריה דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא, ו' [לקמן ע"ב, א] נק"ש: דבטל רשותא, ח' [ג"ל דתפלא]

תורה אור השלם
1. איש אהב חכמה ישמח אביו וירעה זנותו יאבד דוין: משלי כט ג

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה ציטול. ועוד דבהדיא אמר לעיל בפ' שני דלרין נפול: (ב) רש"י ד"ה חמשה וכו' דמתן צממי. י"ב דף ע"ב ע"א: צמסופת ד"ה ומודין: (ג) בא"ד דנכרי הוה מכל וכו' ואם שמה וכו' מכל בעירובין להקל. י"ב דף ע"ב ע"א: ד"ה ע"א: (ד) ד"ה מ"ט וכו' ואלו הוה ואלו כן מ"ה רועה וזנות וכו' צדי הסי' ואפי' מ"ה הוה כבודו וכו' ממנו סע"ד ואפי' מ"ה הוה: (ה) תוס' ד"ה אי"ב וכו': דהא תשמעתינה לחוד והא תשמעתינה לחוד ומיהו:

מוסף רש"י
שתה רביעית יין אל יורה. כדכתיב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת, וממין ליה ולהבדיל ולהורות, דמשמע לענין אריות נמי לא ישתה (נזיר לח). שמועה זו נאה. אשנא וזו אינה נאה. אל תשתה, וסופה במקרא שאין זנות במקרא מלא אלף זה בלבד (משלי כט ג).